

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยโดย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เครื่องมือแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 ครัวเรือนซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ที่มี ความแตกต่างกันโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) รวมทั้งใช้สูตรการจับรายคู่เมื่อมีความแตกต่างด้วยสูตร LSD โดยผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชากรในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 16 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ส่วนใหญ่มีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวและส่วนใหญ่มีกิจการตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเสม็ด
2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในด้านการคัดแยกขยะ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง ในด้านการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้ (Repair) ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติ

บางครั้ง ในด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ในด้านการนำมาใช้ซ้ำ (Reuse) ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง และในด้านการปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง

3. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ด้วยค่าที (t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) และการจับรายคู่เมื่อมีความแตกต่างด้วยสูตร LSD ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีเพศ รายได้ในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และเขตพื้นที่พักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกันมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้

1. พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง เนื่องมาจากที่ผ่านมาคณะผู้บริหาร เทศบาลเมืองอ่างศิลา ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นภายในเขตพื้นที่และมีนโยบาย/ แผนพัฒนา รวมทั้งโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องทั้งการอบรมให้ความรู้และศึกษาดูงานสถานที่ที่ประสบผลสำเร็จหลายแห่ง ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จูติรัตน์ ธิดิภมรรัตน์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และรายด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ พรทิพย์ บุญเพิ่ม (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับดี

1.1 ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง เนื่องมาจากประชาชนเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะมูลฝอยน้อย และไม่มีเวลาในการคัดแยก ต้องออกไปทำงานนอกบ้านและประกอบกับถังขยะของเทศบาลเป็นแบบทิ้งรวมยังไม่มี การแยกประเภทของถังขยะเป็นแบบขยะเปียก ขยะแห้งออกจากกันอย่างชัดเจน เป็นเหตุให้ การคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิตติ วิชาวรงค์ (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานต่อได้ (Repair) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง ซึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนไม่มีเวลาเนื่องจาก ทำงานนอกบ้านและไม่มีเครื่องมือในการซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานราชการ ต่าง ๆ ไม่ได้เน้นให้ความรู้หรือสื่อสารกับประชาชนถึงเรื่องการซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เสื้อผ้า เป็นต้น ให้สามารถนำกลับมาใช้ได้ อีกครั้ง

1.3 ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับ ปฏิบัติบ่อยครั้ง เนื่องมาจากเพราะเทศบาลเมืองอ่างศิลามีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลด ปริมาณขยะในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและประชาชนได้ให้ความร่วมมือกับเทศบาลเป็นอย่างดีใน การช่วยกันลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น เลือกรับซื้อผลิตภัณฑ์ประจำบ้าน เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจานที่มีบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่หรือรับประทานอาหารจนหมดจาน/ ไม่เหลือทิ้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรทิพย์ บุญเพ็ญ (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการลดปริมาณขยะจาก แหล่งกำเนิด

1.4 ด้านการนำมาใช้ซ้ำ (Reuse) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติ บ่อยครั้ง เพราะเหตุผลว่าประชาชนต้องการลดปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นและไม่มีประโยชน์กับตนเอง และครอบครัว ซึ่งประชาชนได้ให้ความสำคัญกับนำสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่

อีกครั้ง เช่น การนำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ กล่องกระดาษและขวดน้ำดื่มหรือนำพลาสติกที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิตติ วิชาวรงค์ (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สุภาพร ศรีงาม (2552) ได้ศึกษา พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลตำบลคอนหัวพ่อ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน คือ ด้านที่ 1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย โดยภาพรวมระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่โดยภาพรวมระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก และด้านที่ 3 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยในภาพรวมระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติ บางครั้ง อาจเป็นเพราะหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) น้อยมาก เช่น การรณรงค์ลดใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร เป็นต้น ทำให้ประชาชนมีความรู้และให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) น้อยลงเช่นกัน

1.6 ภาพรวมของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) อยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนขาดสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องหาวิธีประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจานที่มีบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่มาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดิเรกฤทธิ์ ทะกาญจน์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับเทศบาลนครหาดใหญ่ การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การคัดแยกขยะมูลฝอย 2) การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ 3) เทคโนโลยีที่ใช้ในศูนย์คัดแยกและแปรสภาพขยะมูลฝอย 4) ศูนย์คัดแยกและแปรสภาพขยะมูลฝอย 5) เทศบาล 6) ภาคเอกชน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า

การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ดีที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุดคือ การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุอันจะมีผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดมีจำนวนน้อยลง กล่าวคือ การลดปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ใหม่ แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ เจริญ นุเมฆ, พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554) ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเวียงเทิง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่อวันส่วนใหญ่มีปริมาณ ไม่เกิน 20 ลิตร (1 ปี๊บ) โดยมีขยะประเภทถุงพลาสติกมากที่สุด ที่มาของขยะมูลฝอยส่วนใหญ่มาจากตลาด ประชาชนส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้บริการเทศบาล มีการนำขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ไปขายให้กับผู้รับซื้อของเก่ามากที่สุด

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย และเขตพื้นที่พักอาศัย ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน เพราะเหตุผลว่าในปัจจุบันนี้ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกันและผู้หญิงต้องทำงานนอกบ้านเหมือนผู้ชาย จึงทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยที่พักอาศัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยพร แพภิรมย์รัตน์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมคัดแยกขยะและแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนบ้านซากแก้ว เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการเปรียบเทียบของการศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่าเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยชนะ สงดำ (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ้บิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ้บิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า เพศที่ต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน เนื่องมาจากผู้ที่มีอายุมากมีประสบการณ์และรู้ถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้มีพฤติกรรมในการจัดการขยะดีกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จูติรัตน์ ธิดิภมรรัตน์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการ

ขยะมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีพบว่า อายุต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวลัยพร สกุลทอง (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง พบว่า อายุต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน เนื่องมาจากผู้ที่มีความรู้ในระดับสูงมีพื้นฐานความรู้เรื่องขยะมูลฝอยดีกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย จึงทำให้มีการจัดการขยะมูลฝอยได้ดีกว่า แต่จะมีกลุ่มที่มีความรู้ระดับประถมศึกษาที่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้ดีกว่าผู้ที่มีความรู้ระดับ อาจอเกิดจากเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ที่บ้าน จึงมีเวลาในการจัดการขยะมูลฝอยและดูแลรักษาความสะอาดภายในที่พักอาศัยได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จูติรัตน์ ธิติภมรรัตน์ (2552) ได้ศึกษา พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ของเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผู้ที่มีการศึกษาน้อยมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า แต่ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ชัยพร แพภิรมย์รัตน์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะและแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนบ้านซากแก้ว เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาค้นคว้าความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

2.4 จำแนกตามอาชีพต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและรูปแบบการประกอบอาชีพของแต่ละครัวเรือน มีรูปแบบเฉพาะตัวตามบทบาทในชีวิตประจำวัน ดังนั้น อาชีพที่แตกต่างกันมักให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน เช่นอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจให้ความสำคัญและความร่วมมือ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รับจ้างทั่วไปและค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยพร แพภิรมย์รัตน์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะและแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนบ้านซากแก้ว เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า อาชีพแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยชนะ สงดำ (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า อาชีพมีพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน เนื่องมาจากประชาชน ที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่มีระยะเวลามากกว่าจะมีความผูกพันและความรักต่อสถานที่ที่ ตนเองอยู่ จึงเห็นถึงความสำคัญและมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อพัฒนาบ้านเกิดของ ตนเองให้น่าอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยชนะ สงดำ (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับ นัยสำคัญ .05

2.6 จำแนกตามรายได้ในครัวเรือนต่อเดือนต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ในครัวเรือนต่างกันมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากประชาชน มีโอกาสที่จะซื้ออาหารหรือสิ่งของเครื่องใช้ได้เท่าเทียมกันและยังไม่เห็นความสำคัญของปัญหา ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เนื่องจากขาดจิตสำนึกเพราะคิดว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของภาครัฐ ที่จะต้องจัดการปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จูติรัตน์ ชิตภมรรัตน์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า รายได้ในครัวเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมจัดการ ขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สมหญิง นุชปาน (2553) ได้ศึกษา พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในครัวเรือนต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะ มูลฝอยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

2.7 จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีจำนวน สมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจาก ประชาชน คิดว่าปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสาธารณะที่ภาครัฐและประชาชนทุกครัวเรือนจะต้อง รับผิดชอบร่วมกันไม่ว่าจะเป็นครอบครัวเล็กหรือใหญ่ จึงทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการ ขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จูติรัตน์ ชิตภมรรัตน์ (2552) ได้ศึกษา พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันมีพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ วลัยพร สกุลพอง (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง พบว่า เมื่อจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมจัดการขยะ

มูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดแตกต่างกัน และขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สมหญิง นุชปาน (2553) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบล บางทราย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางทรายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

2.8 จำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะที่อยู่อาศัย ต่างกัน มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะที่อยู่อาศัยที่ ต่างกันย่อมมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน ประชาชนที่อาศัยอยู่ ในบ้านเดี่ยวและบ้านสองชั้นมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยได้ดีกว่าประชาชนที่อยู่อาศัยอาคาร พาณิชย/ ทาวน์เฮ้าส์ เนื่องจากอาคารพาณิชย/ ทาวน์เฮ้าส์ มีพื้นที่จำกัด ทำให้ไม่ได้รับความสะดวก ในการจัดการขยะมูลฝอยเท่าที่ควร

2.9 จำแนกตามเขตพื้นที่พักอาศัยต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเขตพื้นที่พักอาศัย ต่างกันมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะเขตพื้นที่อยู่ อาศัยมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกันมาก และมีสิ่งอำนวยความสะดวกคล้ายกัน จึงทำให้ประชาชนทุกครัวเรือนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล เมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรืออาหารที่บรรจุในกล่องโฟม เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้น จึงขอ เสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีนโยบายส่งเสริมให้ความรู้และให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ และ ความเข้าใจถึงอันตรายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้เป็นรูปธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้

2. ด้านการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่างๆให้สามารถใช้งานต่อไปได้ (Repair) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนนำเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาแก้ไขและนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมหรือสนับสนุนให้ประชาชนมี

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยด้านการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานต่อได้ (Repair) เพิ่มขึ้น

3. ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีการคัดแยกขยะเปียกขยะแห้งออกจากกันเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอให้เทศบาลมีนโยบายส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะเปียกและขยะแห้งออกจากกัน รวมถึงวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง

4. ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีการรวบรวมหนังสือที่ไม่ใช้แล้ว นำไปบริจาคให้กับสถานศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องการนำกลับมาใช้ซ้ำรวมทั้งมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีโครงการด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

5. ด้านลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใบใหญ่/ ตะกร้า/ ถุงผ้าใส่ของเวลาไปจ่ายตลาด เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมหรือการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงใช้ของผิดวัตถุประสงค์ (Reject) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรืออาหารที่บรรจุในกล่องโฟม เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการใช้ของผิดวัตถุประสงค์ที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นและต่อระบบนิเวศให้มากขึ้น โดยสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น เสียงตามสาย เอกสารแผ่นพับหรือป้าย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงอันตรายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานต่อได้ (Repair) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนนำเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วมาแก้ไขและนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นวัสดุ-อุปกรณ์ในการดำรงชีวิตประจำวันชำรุดเสียหาย ไม่สามารถใช้งานได้ ให้สามารถใช้งานต่อได้ เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ อื่น ๆ ทำให้ช่วยลดปริมาณของเสียที่ต้องนำไปทิ้ง

3. ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีการคัดแยกขยะเปียกขยะแห้งออกจากกันเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรจัดหาถังขยะแยกประเภทและกำหนดจุดที่ตั้งถังขยะ รวมทั้งกำหนดเวลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น

4. ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีการรวบรวมหนังสือที่ไม่ใช้แล้ว นำไปบริจาคให้กับสถานศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำหรือรวบรวมสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว นำไปให้ผู้ที่สามารถใช้สิ่งของนั้น ๆ ซ้ำได้อีก เพื่อไม่ให้กลายเป็นขยะเร็วเกินไป

5. ด้านลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) จากการศึกษา พบว่า ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใบใหญ่/ ตะกร้า/ ถุงผ้าใส่ของเวลาไปจ่ายตลาด เป็นอันดับสุดท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดโครงการอบรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ของตนเอง ชุมชนและหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอื่น ๆ และนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบ เพื่อให้ได้ภาพรวมของพฤติกรรมประชาชนทั้งจังหวัดชลบุรี

2. ควรทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

3. ควรศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกจากประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนมีระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีมากขึ้น เพื่อลดภาระงานและงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยให้กับเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี